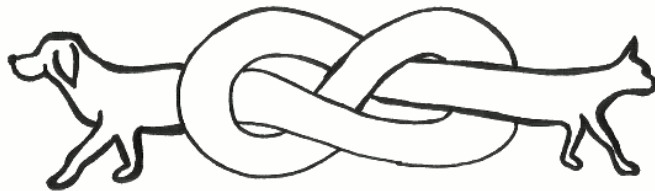

neslýšny -

Košíkové

ročník 2015, číslo 1

Korupce a nesmrtelnost

MIKOLÁŠ ŠTRAJT

Onehdá jsem se bavil s jedním svým známým, který pracuje ve stavebnictví a má co do činění s různými stavbami, které vznikají na území hlavního města Prahy. Ptal se mě, jestli už jsem viděl nový Trojský most. Když jsem přikývl, pustil se do vychvalování všech těch technických vychytávek a světových unikátů, které tento most skýtá.

Pak ale z toho vychvalování trochu obrátil: Zase na druhou stranu je to proti všem možným zákonům o veřejných zakázkách. Nestavělo se podle původního zadání a rozpočet byl překročen bůhví kolikrát.

„Já si to představuju tak,“ dodal známý, „že si Janoušek s Bémem dali lajnu koksu a pak si řekli: Co za ty prachy navíc postavíme?“ A tak vznikl Trojský most.

* * *

Nedávno jsem se na ten most šel podívat. A vskutku – člověk ani nemusí chápat, v čem všem je ta konstrukce unikátní, aby ho to oslovilo. Most působí skutečně velkolepě, zvláště když se v noci rozsvítí.

Směle se klene přes celou šíři Vltavy, na mohutný oblouk mostu je elegantním výpletem zavěšena široká

mostovka zakončená stylovým zábradlím.

Působí to velkolepě, ale možná až příliš. Kdyby stál tenhle most v nějakém menším městě, snadno by se mohl stát jeho dominantou. Ale Praha už jednu mostní dominantu má, a to Karlův most. A tomu se těžko konkuruje.

* * *

Otázka, jak získat nesmrtelnost, je asi stejně stará jako lidstvo samo. Objevuje se už v Eposu o Gilgamešovi, pravděpodobně nejstarším dochovaném příběhu.

Gilgameš, vládce města Uruku, se v tomto příběhu vydává hledat nesmrtelnost. Po mnoha peripetiích dochází k závěru, že nesmrtelnost prostě nezíská.

Respektive – pro sebe ji nezíská, ale pro své celoživotní dílo – hradby města Uruku – nesmrtelnost získá.

Proto se nám nabízejí dvě otázky:

Zprvé – nechtěli si pražští konšelé spíše získat nesmrtelnost než úplatky stavebních firem? Přecejen – Trojský most dozajista přežije jejich funkční období.

A za druhé – neporušil Gilgameš, král města Uruku, zákon o veřejných zakázkách?

Mikoláš Štrajt: Markéta slaví Vánoce

Povídali si a bylo jim dobře. Celá ta situace vypadala jak z příručky „Jak si vytvořit harmonický vztah“, a tak Markétě blesklo hlavou, že se teď musí něco zákonitě pokazit. Ani nestačila tu myšlenku dokončit a něco se pokazilo – detektivovi zazvonil služební mobil, to byla vždy nějaká pohroma.

Jana Nagyová: Devátá symfonie

Jakmile opustili divadlo i poslední herci, zůstaly jsme v něm jen my dvě a uklízečky. Společně jsme vyšly na jeviště a dělaly kraviny s kulisami. Kdyby nás viděl režisér inscenace, asi by nás vyhodil.

Magda Štrajtová: Pavouk

Šla jsem po tmavých strašidelných schodech do tmavého a ještě strašidelnějšího sklepa. Konečně jsem sešla po schodech dolů. Nahmatala jsem vypínač a rozsvítila. Sklep už tak strašidelně nevypadal. Divím se, že jsem mohla tak bát. Teď mi to tak strašidelný nepřipadá.

David Hromádka: Myšlenky s ručením omezeným III

Obraz vydá za tisíc slov, video za milion, jenže z milionu slov za minutu se člověk musí zbláznit.

Jarmila Flaková: Když na jaře sněhem voní tráva

Když na jaře ještě sněhem voní tráva
a v paprscích slunce jen tak jemně poprchává
to procházím se ráda k rybníku po poli
a do dlaní chytám déšť, jenž tiše mrholí

KNIHOVNIČKA NESLYŠNÉHO KOČKOPSA**Karel Čapek: Chvála novin**

Co platno, současnost má pro lidi zvláštní a tajemnou přitažlivost; lidé běží v houfech se podívat na dům, kde krejčí zabil cihličkou svou sedmičlennou rodinu, ale neběží se v houfech podívat do Štěrbohol, kde v sedmileté válce padlo já nevím kolik tisíc lidí i s generálem Schwerinem. Fanatický zájem o přítomnost je jedno z tajemství života; je to také jedno z tajemství novin.

Obsah

POVÍDKY	4
Markéta slaví Vánoce	4
Devátá symfonie	6
Pavouk	8
ÚVAHY	9
Myšlenky s ručením omezeným III	9
BÁSŇ	9
Když na jaře ještě sněhem voní tráva	9
KNIHOVNIČKA NESLYŠNÉHO KOČKOPSA	10
Chvála novin	10

Neslyšný kočkopes * číslo 2015/1 (20. dubna 2015) * [www: kockopes.tumblr.com](http://www.kockopes.tumblr.com)

Redakční rada: David Hromádka a Mikoláš Štrajt * Redakční e-mail: neslyсны.kockopes@gmail.com

Ilustrace: Dominika Izáková * Korektury: David Hromádka * Sazba: v programu L^AT_EX David Hromádka

Neslyšný kočkopes je šířen pod licencí CC-BY-SA (**Uvedte autora–Zachovejte licenci 3.0 Česko¹**). Můžete ho šířit a dále upravovat, pokud uvedete autory a zachováte licenci. Přijmáme příspěvky do příštího čísla!

¹viz <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/cz/>

Markéta slaví Vánoce

MIKOLÁŠ ŠTRAJT

Sedl si do tramvaje. Ta se rozjela a detektivovi jako by v tu chvíli někdo strhl pásku z očí – zíral skrz okno na ujíždějící město, jako kdyby ho viděl poprvé. Překvapilo ho, kolik je ve městě Vánoc. Kolik je všude betlémů, světelných řetězů a Santa Klausů. Zíral na tu spoušť a tramvaj ho vezla domů do Podhradí.

* * *

O hodinu později stál detektiv Jakub Bludowský v kuchyni Markéty Vranské. Kdesi v hloubi její trouby někde v elektroinstalaci přeskočila jiskra, zárodek budoucí katastrofy. Zatím se ale nic nedělo. Ti dva, co stáli u trouby, si povídali.

Ostatní o nich říkali, že spolu chodí, ale mnohem přesněji by bylo říct, že jim spolu bylo dobře. Bylo jim spolu dobře, ať si povídali o čem chtěli. Vlastně si ani povídat nemuseli, bylo jim dobře, i když mlčeli. Bylo jim dobře, když jedli, když spali, když se spolu koukali na film nebo se procházeli po tom nesčetném množství schodů a parků, co město nabízelo. Nežili spolu v jednom bytě, vlastně ani nevěděli, jak tomu vztahu říkat, bylo jim jen spolu zkrátka a dobře dobře.

A tak tam stáli u trouby a povídali si o Vánocích. O tom, jak tyto svátky slavili jako děti a jak je slavili doposud, než se potkali. Povídali si a v troubě mezitím začínala hořet elektroinstalace.

Detektiv ani netušil, jak moc se Markéta obětuje. Nepekla, protože vždycky, když pekla, tak hořelo. Dnes ale udělala výjimku, protože tu byl ON. Opravdu toužila po tom, užít si s ním krásné Vánoce, se vším, co k tomu patřilo, včetně cukroví. A tak překonala svůj strach z trouby a vnesla do života tu vůni cukroví.

Povídali si a bylo jim dobře. Celá ta situace vypadala jak z příručky „Jak si vytvořit harmonický vztah“, a tak Markétě blesklo hlavou, že se teď musí něco zákonitě pokazit. Ani nestačila tu myšlenku dokončit a něco se pokazilo – detektivovi zazvonil služební mobil, to byla vždy nějaká pohroma.

* * *

Kašpárkův most postavili v osmdesátých letech s dobrou vírou, že odkloní dopravu z centra města. Ve skutečnosti ji spíše přikláněl, ale jinak sloužil tak, jak měl. Jeho dobrý kilometr betonové délky překleňoval území, kde v podstatě nic nebylo. Na jednom břehu pískovna, pak řeka a její slepá ramena a pak zase nějaký zarostlý břeh. Most byl stranou od města, a tak

na něm, když po něm detektiv v hlídkovém voze projel, nebylo ani živáčka, ba ani motorové vozidlo byste tam nepotkali. Byla už noc a bledé měsíční světlo osvětlovalo mlhu, která pomalu plynula po proudu řeky. Celá ta scenérie vypadala jak z nějaké béčkové detektivky.

Zato pod mostem bylo útulno. Teda – bylo by, kdyby tam nebyla mrtvola, u ní soudní lékař se svými asistenty a polovina oddělení vražd Markétovské policie.

Tedy – to oddělení ve skutečnosti tvoří jen dva muži. Jeden z nich – Jan Waldfrucht – už byl na místě a ze své pozice šéfa oddělení vražd komandoval policejního fotografa. Když pak přišla druhá polovina oddělení – již zmíněný Jakub Bludowský, pozdravili se. – „Kohopak to tu máme?“ – „Podívej se sám.“

Uprostřed hromady černých plastových pytlů ležela mrtvola muže. Byl nepochybně zastřelen a s velkou pravděpodobností byl sem pod most převezen spolu s tím harampádím v černém plastu. Bludowský znal tvář toho muže – byl to lobbista Janda, jehož jméno skloňovaly poslední týden všechny hlubočické deníky v souvislosti s korupcí při výběrových řízeních na nákup policejních vysílaček. – „No to nám Ježíšek nadělil pěknou dáreček“, odcedil Bludowský.

* * *

Toho večera měla Markéta návštěvu. Teda přesněji řečeno – slovo „návštěva“ bylo eufemismus pro „zásah protipožárního sboru“. Hasiči si sbalili své věci, nastar-tovali a vyjeli k hořícímu stromečku na sídlišti Jih. Markéta osaměla se spáleným cukrovím, vyhořelou troubou a kuchyní, která teď nejvíc ze všeho připomínala středověkou černou kuchyni. Do očí se jí pomalu draly slzy – takhle si Vánoce rozhodně nepředstavovala. Vyhořela, a to doslova. Zůstala v bytě sama s oxidem uhelnatým, zatímco její Jakub někde dělal společnost mrtvole.

Zapípal mobil, přišla od něj SMS: „Dnes večer uz nedorazim. Mame toho plno. J.“ A bylo po Vánocích.

Markéta ještě zkoušela zahnat chmury televizí, ale na každém kanále běžela nějaká šťastná rodinka nebo alespoň pohádka nebo reklama pro šťastnou rodinku. A nešťastný člověk nevydrží pohled na štěstí, a tak se Markéta zvedla, obula a oblékla a vyrazila ven. Kráčela ulicí Na Vyhliďce, ale ani tady nemohla uniknout rodinnému štěstí. Ze všech oken na ni koukaly šťastné dětské tváře, všude byly koledy, stromečky a dárky, nebo alespoň reklama na ně. Markétě právě došlo, že patří mezi

ztracené existence. Ano, ztracené existence.

* * *

Ulice U Vinného lisu má alkohol už zkrátka v názvu, zřejmě proto v ní sídlí několik legendárních hospod. Jednou z nich je nonstop Ztracená existence. A když říkám nonstop, myslím opravdu nonstop. Ztracená existence nebyla zavřená ani na Štědrý den. Ale má to svou logiku – i v tento den je ve městě dost ztracených existencí, které potřebují svůj alkoholický azyl.

Filip Navara seděl u baru v Ztracené existenci a přemítal. Celníci kontrolují přibližně každé sté auto. No, to by bylo. Tak proč sakra třikrát po sobě kontrolovali právě auto převážející jeho zboží? Pokaždé si na převoz toho auta narvaného drogami najal jinou odtahovku, platil pokaždé jiný bílý kůň. Přece nemůže mít takovou smůlu?

Konstantin, jeho odběratel, už z toho byl docela nervózní a chtěl zpět svou zálohu za zboží. Filipa se zmocnila paranoia, některý z jeho lidí musí být práskač. No to byla situace!

Ostatní zákazníci nonstopu neměli tak chmurnou náladu jako Filip. Slavili Vánoce, což ve Ztracené existenci znamenalo každou celou hodinu jeden jabčák zdarma.

Filipa zaujala jedna slečna u stolu pod hodinama. Měla oříškově hnědé oči a vlasy... no... znáte to, taková ta barva mezi blondátou a tmavou, špatně se to popisuje. Hezky se smála a uměla pít pivo. Prostě ten typ holky, co vás zaujme, když vstoupíte do baru. Asi to byla cizinka, čemuž nasvědčovalo i to, že měla přes židli přehozenou tašku s tajuplným nápisem PILSEN 2015. Filip by se s ní býval dal do řeči, ale ta slečna měla pro něj jednu zásadní vadu – společnost.

Kouknul se po místnosti a v tu chvíli dovnitř vstoupila Markéta. Šla rovnou k baru a objednala si „něco ostřejšího“. Filip se na ni podíval – vypadala zklamaně a osaměle, ano, ta přišla právě pro něho.

„Můžu si přisednout?“ oslovil ji drze. Chvilí si ho měřila a pak odpověděla: „Jistě.“

* * *

„Pozor na hlavu!“ – Detektivové procházeli stavbou. Oba byli utahaní a vymrzlí, tak Waldfrucht navrhl, že ještě zajdou k němu domů na čaj a večeři.

Ta stavba, kterou právě procházeli, byl právě Waldfruchtův dům, který koupil kousek za městem ve vesnici Kouty a teď se ho snažil zrekonstruovat. Některé části domu tedy zbořil a pak v podstatě postavil znova. Všude byly prkna, lešení a cihly. Bludowský už tam jednou byl, ale nic uvnitř domu díky té stavební činnosti

nepoznával. „Tak, a tady už to znáš,“ řekl Waldfrucht a otevřel dveře do kuchyně. Kuchyň, narozdíl od zbytku domu, nepodlehla za obětí přestavbě a zůstávala tak, jak si ji Bludowský pamatoval.

Detektivové tam spolu moc nemluvili, řešili jen takové ty organizační věci ve stylu „Dáš si kafe?“ – „Jo, díky.“ Neměli si moc o čem povídat, nechtěli totiž vytažovat případ. Waldfrucht zapnul kávovar a šel ohřívat polívku.

Zvuk kávovaru probudil Waldfruchtovu přítelkyni Bety, a tak sešla po schodech z půdy, kde spala, do kuchyně.

„Už jsi zpátky? Co jste měli?“ otázala se rozespale Waldfruchtta.

„Klienta...“ řekl pochmurně. Klient byl eufemismus pro mrtvolu.

Bety se otočila na Bludowského, pozdravila ho a otočila se na hodiny. „Nechce tu Jakub přespat, ať nemusí teď v noci domů?“ zeptala se. Oba detektivové mlčky přikývli, a tak se Bety odebrala nahoru pro nějakou tu příkrývku.

Když pak sešla, nandával Waldfrucht polívku. — „Jak jsi oslavil Vánoce, Jakube?“ ptala se Bety. — „S Markétou u ní doma. Pekli jsme cukroví, než nám to zkazil ten... klient...“ odpověděl ironicky Bludowský. — „To chápu, nám taky zkazil večer,“ odpověděla smutně Bety.

Bety byla zřejmě nejchápavější člověk z celého města, ale mrtvola na Štědrý večer byla moc i na ni.

* * *

Existuje několik témat, u nichž skončí jakákoliv diskuze. Jedním z těchto věčných témat jsou drogy. Diskuze se k nim může dostat odkudkoliv a spolehlivě u nich skončí. To pak jen nevěříte, kolik je ve vašem okolí uživatelů a dealerů drog. Markéta rovněž nevěřila.

„Takže přes bílýho koně založíte firmu...“ vysvětloval Filip Navara svůj postup. „Koupíte na ni auto, třeba vrak, a to auto pak necháte odtahovkou převést do Španělska.“ — „Jo, to znám.“ řekla Markéta. — „Tam to auto vyložíte na smluveném parkovišti a váš odběratel si tam pak to auto vyzvedne.“ vysvětloval Filip dál. Napil se jabčáku a pokračoval: „To auto může být plně narvaný drogama. Pravděpodobnost, že budou kontrolovat odtahovku, je malá a když už — tak jen přijdete o zboží, protože to auto převáží normální přepravní firma, co o ničem neví.“ — „Jop, to znám.“ řekla zase Markéta. Filip se napil jabčáku, chtěl pokračovat, ale zarazil se.

Počkat, jak to ta holka může znát? Pašovala snad ona něco někdy po Schengenským prostorem nebo co

jako? Napil se ještě jednou (to na kuráž) a zeptal se: „Jak to můžeš znát?“ — „Můj přítel je kriminalista, vypráví mi občas, jak to u nich v práci chodí...“ odpověděla upřímně.

Filip Navara oněměl. Nejenom, že tady hučí do zadané holky, ale jak zadané! Zadané s kriminalistou!

Co když i ona bude vyprávět, jak to tady v baru chodí? Filip se ještě jednou napil jabčáku a hořce dodal: „Tak to je taky z oboru...“

* * *

Detektiv Bludowský ležel na gauči přikrytý dekou a četl si něco z displeje mobilu. Kolem něj prošla Bety a s výrazem vlídné hostitelky se ho ptala: „Není ti zima? Stačí ti tahle deka?“ — „Stačí, jo, díky.“ — „Tak dobrou noc,“ rozloučila se a odebrala se po schodech nahoru do svých komnat.

„Dobrou,“ řekl za ní Bludowský, a zůstal tak v pokoji sám. Čaj ho sice zahřál, ale taky ho probudil, a on tak nemohl usnout. Ležel a snažil se unavit čtením. Přemítal, proč je na světě tolik zločinu, proč už bůhvíkolikáté Vánoce nemohl oslavit jako normální člověk.

Chtěl ty chmury zahnat čtením, ale ani na internetu Vánocím neunikl. Na každém zpravodajském serveru byly Vánoce nebo zavražděný lobbista, někdy i obojí.

Zavřel internet a začal hledat v kontaktech.

* * *

Devátá symfonie

JANA NAGYOVÁ

Kouzelné tóny ovládaly mou mysl. Melodramatická hudba zněla v mých uších příliš tesklivě a smutně. Naprosto jsem se nechala unést požitkem z této nádherné skladby. Oči jsem měla zavřené a plně jsem se soustředila na tóninu, kterou jsem musela odehrát. Prsty mi běžaly po klávkách klavíru, jako bych je snad neovlivňovala já, ale samy věděly, co mají hrát. Když mě náhle z mého mystického opojení vytrhlo až agresivní třískání dirigentskou taktovkou o kovový stojan. Otevřela jsem oči a přestala hrát. Celý náš symfonický orchestr utichl a otráveně vzhlédl k našemu nervnímu dirigentovi, panu Luziánovi, kterému ale nikdo neřekl jinak, než Nervák. Svou cholericou povahou byl pověstný, i nepatrná maličkost ho dokázala rozzuřit. Nicméně ve své profesi neměl téměř konkurenci. Nikdo si nedovolil se na něj osopit, jinak by přišel o místo.

„Ne, ne, ne! Ido,“ křikl na mě, „ve druhé části je e-dur, ne c-dur, rozumíš? Takže se vrať zpátky na zem

Když Markéta dorazila domů, zula si boty, sundala kabát a šla do koupelny. Tam načapala kočku, která spala v koši na prádlo. Už zase, potvora jedna!

Vyhнала kočku, umyla si ruce, vypláchla ústa a chvíli na sebe zírala do zrcadla.

Hlavou se jí honila spousta myšlenek. Proč je na světě tolik zločinu? Proč s NÍM nemohla v klidu oslavit Vánoce?

Přešla do kuchyně a tam si postavila na čaj.

Vytáhla mobilní telefon. Přemýšlela, že Jakobovi zavolá. Ne, nezavolá, třeba má ještě vyšetřování...

Tak mu napíše. Ale co mu má napsat? Že zapíjela Vánoce s pašerákem drog ve Ztracené existenci? Ne, to ne!

Pomaloučku se jí začínaly mlžit oči slzami, když tu se ozvalo zamňoukání telefonu, přišla jí SMS.

„Mam te rad, Marketko. Jsi moje svetlo v tyhle tme. Jsi moje betlemska hvezda. Vanoce oslavime jindy. Jakub.“

Ukápla jí slza, ale už nebyla smutná.

* * *

A tak Markéta slaví Vánoce – s třídním zpožděním.

* * *

конец фильма

a zahraj to tak, jak to má být. A ty, Patriku, můžeš mi říct, co to mělo být? Když řeknu vyšší tón, tak tím nemyslím medvědí brumlání. A drž pořádně ty housle. Držíš je, jakoby tě měly kousnout. Takhle z vás nic nebude!“ řval a vztekal se jako malé děcko. „Za pár dnů je premiéra, a jestli někdo něco posere, vyhodím ho! Rozumíte?“ rozlíceně prsknul. Prohrábl si pár prosedivělých vlasů a pokoušel se uklidnit. S lidmi v orchestru jsme si věnovali zrudlé výrazy. Zkoušeli jsme od rána, a už byl skoro večer. „Dneska končíme. Nemám na vás nervy! Vypadněte!“

„To zas byl den, co,“ přistoupila ke mně kamarádka Elena. Drobná blondýnka, která ale hrála na cello jako ďábel.

„Já už ty jeho nálady ani nevnímám. Zvykla jsem si na ně. Tak co, těšíš se na premiéru? Já jsem nervózní už teď,“ vyhrkla jsem, abych změnila téma.

„Já ani ne. To přijde až v ten den. Zase mi bude

špatně,“ zasmála se.

„Holky, jdete s námi? Jdeme na panáka,“ pozval nás flétnista Lukáš. Sympatický kluk. V souboru jsem se všema vycházela. Byli jsme dobrá parta, až na pár výjimek, které si o sobě myslely, bůhví jak nejsou úžasné.

„Ne, díky. Potřebujeme něco probrat,“ odbyla ho Elena a pohlédla na mě. Očekávala můj tichý souhlas. Zmateně jsem přikývla. Lukáš nás nepřemlouval. Mávl rukou a s ostatními odešel do místního baru, kam jsme po zkouškách chodívali.

Jakmile opustili divadlo i poslední herci, zůstaly jsme v něm jen my dvě a uklízečky. Společně jsme vyšly na jeviště a dělaly kraviny s kulisami. Kdyby nás viděl režisér inscenace, asi by nás vyhodil. S Elenou jsme byly skoro jako sestry. Poznaly jsme se na koncertoři. Zjistily jsme, že jsme se obě původně hlásily na herectví, ale pro velký zájem a taky kvůli nedostatku talentu nás ani jednu nevzali. Nakonec jsme skončily v orchestru. Já hraju na klavír, ona na cello. Když jsme se pořádně vyřádily a uklízečky nás dostatečně seřvaly, že se máme uklidnit, sedly jsme si na okraj jeviště a povídaly si. Domů se nám nechtělo.

„Co tvůj táta? Pracuje teď na něčem?“ zeptala jsem se jí.

Její táta byl známý hudební skladatel. Celá jejich rodina byla hudebně založená. Otec skladatel, matka zpěvačka, dcera cellistka. Zatím co se týče naší rodiny, mám hudební sluch jenom já.

„Jo, teď píše devátou symfonii,“ překvapila mě a upila z láhve pivo.

„Devátou symfonii?“ zopakovala jsem nevěřicně. „Víš, co se o nich říká?“

„Ne, co?“

„Mezi muzikanty se povídá, že devátá symfonie je prokletá. Skladatelé při jejím psaní umřeli,“ vysvětlila jsem jí.

„Ale prosím tě,“ poklepala mi na rameno. „Přece bys takovým kravinám nevěřila,“ vysmála se mi. Udivena mou paranoiou nechápavě zakroutila hlavou.

„Ovšemže ne,“ zalhala jsem. „Jen mě to napadlo,“ usmála jsem se nejistě.

„Píše ji už dlouho. Pomalu se blíží k jejímu závěru a dosud se mu nic nestalo,“ ujišťovala mě a pobaveně se uchechtla.

Nebyla jsem nijak pověřčivá, ale zase jsem to nebrala na lehkou váhu. Mezi námi hudebníky a herci se někdy pověry berou dost vážně. Měla jsem chuť se o tom dál bavit, ale jakmile jsem viděla její pesimistický přístup, raději jsem mlčela. Nechtěla jsem ji

strašit nebo v ní vyvolávat nesmyslné obavy. Přesto jsem chtěla něco namítnout, když v tu chvíli se v orchestřišti samy od sebe rozezněly činely. Takovým způsobem, jako by do nich někdo narazil. Obě jsme se lekly. Podívaly jsme se dolů, kde nástroje nehnutě stály.

„Asi o ně zavádila uklízečka,“ hlesla sebejistě Elena. „Snad se nebojíš,“ dobírala si mě pobaveně. Divadlo bývá večer dost děsivé. Rozhlédla jsem se po hledišti a možná vlastním strachem nebo bujnou představivostí mě zamrazilo.

„Ne,“ odvětila jsem lživě. Byla jsem si jistá, že uklízečka to být nemohla. Než se ozval ten zvuk, viděla jsem ji odtamtud odcházet. Elena si jí nejspíš nevšimla. Nebo možná všimla, ale chtěla působit reálně a nepřipouštět si nic nadpřirozeného. Nějaký čas na to jsme musely divadlo opustit i my. Uklízečky se také chystaly domů.

„Tak zítra. A prosím tě, přestaň být pověřčivá, jo?“ neopomněla si do mě rýpnout, když jsme se loučily. Bylo jedenáct večer, a já už byla dost unavená.

„Jasně, neměj péči,“ ujistila jsem ji, neboť jsem chtěla mít klid od jejích posměšků. Připadala jsem si jako malé dítě, kterému rozmlouvají, že pohádky nejsou pravdivé a ve skutečnosti jsou pouze výplodem fantazie.

Večer jsem nad tím ještě přemýšlela. Nevěděla jsem, proč mi to nejde z hlavy. Po chvíli jsem usnula, a pokoušela se na to nemyslet.

Následující den jsem jako obvykle v devět ráno mířila do divadla. Zaparkovala jsem u zadního vchodu, a už při příjezdu se mě zmocňoval nepochopitelný pocit úzkosti. Jakoby mi něco našeptávalo, abych tam dnes nechodila. Dala jsem však na Elenina slova a paranoidní pocity jsem ignorovala. U šaten jsem spatřila hlouček našich lidí, kteří se tvářili vážně, až smutně. Jakmile mě spatřili, obrátili se na mě. Jejich pohledy mi nebyly příjemné. Raději jsem zamířila ke své skřínce. Bylo mi divné, že jsem nikde nezahlédla Eleny. Většinou tu bývává brzy. Její zpoždění jsem přisuzovala nejspíš dopravní zácpě, nebo zaspání. Chystala jsem se usednout ke klavíru, když ke mně došel Lukáš. Jeho posmutnělý obličej mě zarazil.

„Co se děje? Proč se všichni tváříte tak nešťastně?“ otázala jsem se, neboť jsem měla dost toho napjatého ticha a mlčenlivosti.

„Ty to nevíš?“ podivil se. „Elenin táta,“ započal a polknul. Odmlčel se. Ohlédl se na ostatní a váhavě těkal očima kol sebe.

„Co je s Eleniným tátou?“ naléhala jsem.

„Včera dostal infarkt a dnes ráno zemřel. Nikdo si

to nedokáže vysvětlit. Byl příliš mladý na infarkt. Navíc, byl prý naprosto zdravý. Žádné problémy se srdcem neměl,“ vypověděl Lukáš přerývaně. „Elena a její máma se z toho zhroutily. Skončily na psychiatrii.“

V tu chvíli by se ve mně krve nedořezal. Cítila jsem, jak blednu. Špatně se mi dýchalo, hlava se mi točila. Vytvářely se mi mžitky před očima. Lapala jsem po dechu.

„Je ti dobře? Mám ti přinést vodu?“ strchoval se Lukáš, ale já ho vůbec nevnímala. Mlčky jsem ho odstrčila. Jako mátoha jsem doklopýtala na jeviště a vložila obličej do dlaní. Posadila jsem se přesně tam, kde jsme včera seděly s Elenou. Nedokázala jsem pochopit, jak je to možné. Cítila jsem se provinile. V mysli jsem si představovala neviditelné hlasy, které se mi

tiše vysmívaly. Vyděšeně jsem vstala a rozhlédla se kolem sebe. Nabyla jsem nepříjemného pocitu, že včerejší mrazivý tón činil ohlašoval smutnou událost. Opravdu jsem byla svědkem něčeho nadpřirozeného, nebo je to jen děsivá náhoda? A co ona devátá symfonie, kterou její otec psal? Stejně jako tomu bylo u ostatních, ani tato nebude dopsána. Dostála snad své pověsti a má na svědomí další život? Stalo by se to, i kdybych to nepřipomněla? Nebo se Eleně vymstila její odtaziťá lehkomyšlnost? Nemohla jsem se nikomu svěřit, a přesto se mi chtělo nesmyslně křičet a omlouvat se. Obávala jsem se však, že by mi to stejně nikdo neuvěřil. Odmítala jsem si připustit, že včerejší rozhovor byl předzvěstí blízké smrti. Dalo se jí však zabránit, nebo si kletba devátých symfonií opět vybrala další oběť?

Pavouk

MAGDA ŠTRAJTOVÁ

„Pomoc, ségra, ve sklepě je pavouk. Odstraň ho, ohrožuje Micku.“

I když se pavouků hodně bojím, tak jsem se rozhodla, že Micce pomůžu. Vzala jsem si botu a rozhodla se, že pavouka zabiju botou.

Duševně i psychicky jsem se připravila. Obula jsem se a šla do sklepa. Šla jsem po tmavých strmých schodech. Bála jsem se. Ale odhodlání zachránit Micku mě vedlo dál.

Šla jsem po tmavých strašidelných schodech do tmavého a ještě strašidelnějšího sklepa. Konečně jsem sešla po schodech dolů. Nahmatala jsem vypínač a rozsvítila. Sklep už tak strašidelně nevypadal. Podivila jsem se, že jsem se mohla tak bát. Teď mi to tak strašidelný nepřipadalo.

Odhodlala jsem se a šla dál. Otevřela jsem dveře a hledala Micku. Botu jsem měla připravenou v ruce, kdybych toho pavouka náhodou viděla.

Jak koukám, tak Micku nikde nevidím. Už jsem si myslela, že si ze mě sestra udělala srandu.

Ještě jsem se naposledy koukla po Micce, a když jsem ji nikde neviděla, tak jsem šla pryč.

Otevřela jsem dveře a šla po schodech nahoru. Když už jsem byla skoro nahoře, tak jsem uslyšela strašně mňoukání. Otočila jsem se a rozeběhla dolů. Otevřela dveře a běžela do sklepa.

Vtom vidím Micku. Přišla jsem k ní, popadla ji a koukám, čeho se tak lekla. Ale ať koukám, jak koukám, nic nevidím. Už jsem se chystala, že půjdu pryč...

Ale když jsem se otočila, tak jsem za sebou uviděla takový divný stín. Hodně strašidelný stín. Nevěděla jsem, co to je, ale hrozně jsem se bála. Vypadalo to tak strašidelně. Bylo to hrozný, hrozně jsem se bála. Nevěděla jsem, co dělat.

Otočila jsem se a za sebou jsem uviděla velkého černého pavouka!

Jak si tak toho pavouka v zděšení prohlížím, tak jsem si všimla, že je nějaký divný. Na pavouka byl až moc velký, až moc divně velký.

Hodně jsem se ho bála, ale odhodlala jsem se. Přišla jsem k pavoukovi blíž. Dokonce jsem se odhodlala a šáhla jsem na něj. Zdál se mi dost divný. Nikdy jsem netušila, že je pavouk tak měkký. A že tím, jak je měkký, připomíná plyšáka.

Počkat – ten pavouk mi nepřipomíná plyšáka. Ten pavouk je plyšák! To určitě udělala ségra. Chtěla mě postrašit.

Vzala jsem Micku a šla pryč.

A jak tak jdu, tak jsem uviděla na dveřích divně velkého pavouka. Tentokrát byl ten pavouk opravdový. Vzala jsem nohy na ramena a utíkala ze sklepa.

„Áááá! Pomoc, ségra, zbav mě toho pavouka!“

Myšlenky s ručením omezeným III

DAVID HROMÁDKA

Následující myšlenky nemusejí být v žádném smyslu pravdivé. Předkládám vám je jako výplody své duše bez jakékoliv záruky, dokonce bez implicitní záruky pochopitelnosti. Jsou to myšlenky s ručením omezeným.

- Zodpovědnost je schopnost konat tak, aby toho pak člověk nelitoval.
- Obraz vydá za tisíc slov, video za milion, jenže z milionu slov za minutu se člověk musí zbláznit.
- Rozumné je takové chování, kterým „nepodřezáváme větev“, pod sebou ani pod nikým jiným.
- Pohleďte! Posvátný okamžik, kdy člověk pozná, kam bude patřit na Kinseyho stupnici!
- Napadlo už vás někdy, že každá myšlenka už napadla spoustu lidí před vámi a napadne ještě spoustu lidí po vás?
- Lidé nemusí být normální, stačí, když se chápou.
- Co se s vložkou stane, až nasaje poslední kapku krve? Roztáhne křídélka a odletí.
- Invalida je porouchaný člověk asi tolik, jako je automobil porouchané letadlo.
- Došlo k potlačování práv hnutí směřujících k potlačení práv osob nenávidějících určitou skupinu obyvatel?
- Originální umělecká díla jsou špatné plagiáty.
- Je rozdíl mezi slovy ezoterický a exoterický, ezoretický, nebo exoterický?
- Tato deklarace deklaruje matematické operátory. Protože matematické operátory jsou již implicitně deklarovány, nemá tato deklarace žádný význam, jako každá deklarace však může být uvedena opakovaně.
- Mám radost; dnes jsem velmi výkonný – poslouchám hudbu, vyřizuji e-maily, sleduji televizní zpravodajství, kreslím přitom grafy prodeje a čtu článek o tom, jak dělat víc věcí najednou snižuje kreativitu, porozumění psanému textu a schopnost koncentrace!

Když na jaře ještě sněhem voní tráva

JARMILA FLAKOVÁ

Když na jaře ještě sněhem voní tráva
a v paprscích slunce jen tak jemně poprchává
to procházím se ráda k rybníku po poli
a do dlaní chytám déšť, jenž tiše mrholí

Kráčím a kolem zlátne cesta
je nejkrásnějším pokušením ze sta
když rozlijí se v lánech řepky olejky
a mezi nimi tančí křepelky

A když na rybníce slunce září
je nejteplejší datum v kalendáři
vryté ve mně v morku od kosti

A ty?

Jsi mému srdci blíž
než první květy podbělu
v lese u cesty

Chvála novin

KAREL ČAPEK

Z knihy *Marsyas* aneb *Na okraj literatury*

Jsme na ně příliš zvyklí, takže jsme je přestali vnímat jako každodenní div. Už to je zázrak, že každého rána vyjdou, i když se den předtím zhola nic nestalo; ale tento div je redakční tajemství, a já hodlám psát o novinách ze stanoviska čtenáře. Někdy i čtenář v náhlém záblesku uvidí podivuhodnost novin; mně například se to stalo v Ballinluig, nebo ne v Ballinluig, v Crianlarich to bylo nebo v Tyndrum, ale ani v Tyndrum ne; bylo to nejspíš v Mallaig, protože bylo při tom moře, a já jsem si tedy koupil číslo nevím už kterých novin do vlaku. Když jsem je rozevřel energickým rozpažením, padly mé oči na zprávu: V Českých Budějovicích utraceno pět tisíc koček.

Uznejte: je-li člověk ve vlaku v Mallaig, je připraven na cokoli spíše než na České Budějovice nebo na představu pěti tisíc koček. Musel jsem zavřít oči, abych strávil tento úder událostí. Kdybych místo novin rozevřel nějaký román, věděl bych po chvíli, na čem jsem a co asi přijde; ale žádný romanopisec by nevymyslel fantastickou představu pěti tisíc koček a nevzpomněl by si zčistajasna na České Budějovice. Setkat se v Mallaig s Českými Budějovicemi je div; nalézt na jediné stránce pana MacDonalda a pět tisíc koček je něco fantastičtějšího než Ali Baba a čtyřicet loupežníků; a dívá-li se k tomu člověk na Atlantický oceán, je překonán touto divou koexistencí všeho, co jest, totiž politiky, koček, moře, socialismu a Českých Budějovic. Tím se mu rázem zjeví rozsáhlost světa i podivuhodnost novin v krátkém a úžasném zablesknutí.

Promiňte, že zůstanu ještě u těch koček. Jsem poněkud znalec koček a mohl bych dlouho vyprávět o kočkách v Nottinghamu a Janově, o kočkách benátských a pařížských, o chovu koťat, o tom, jak si získatí důvěru koček, a mnohé jiné věci. Nuže, nikdy nenajdete v novinách zprávu, že kočka chytila kosa či vrhla tři koťata; vždy ji tam potkáte ve zvláštním, neobvyklém a často i děsivém osvětlení, jako například že vztekla kočka pokousala listonoše, že nějaký učenec objevil kočičí sérum, že v Plymouth nebo kde se narodila devíticásá kočka nebo něco podobného. Stejně tak nenajdete v novinách, že číšník někomu donesl sklenici piva, nýbrž že zabil svou milou nebo že vypukla stávka číšníků. České Budějovice nevejdou do novin ve svém pokojném bytí; musí tam být vraždění koček nebo aspoň volby, aby se toto vážné město zjevilo světu v jakémisi vzrušujícím a tragickém přísivitu. A čtu-li v novi-

nách, že nějaký poslanec pronesl řeč, věřím předem, že to je něco stejně zvláštního a dramatického, jako když vztekla kočka pokouše listonoše nebo číšník zabije svou milou.

Tedy tím chci říci asi to, co znepokojilo už Chestertona, že totiž svět novin je udělán ze samých výjimečných událostí, neobyčejných případů a často i divů a zázraků. Je-li v novinách řeč o domu, tedy se tam nepraví, že dům stojí, nýbrž že hoří nebo že se zřítíl nebo je aspoň největší na světě nebo se vůbec nějakým mimořádným způsobem vyznamenal mezi všemi domy, co jich kde je. Číšník je napínavá osobnost, jež zabíjí svou milou, kasír prchá se svěřenými penězi, láska vede fatálně k tomu, aby se z mostu Legií skákalo do Vltavy, auto je nástroj sloužící rekordům, srážkám a přejíždění dítek či starých dam. Vše, co jest, jeví se v aspektu dramatickém a poněkud alarmujícím. S každým ranním vydáním novin se svět přerodí v divočinu, kde číhají nesčetná překvapení, nebezpečí a epické příhody.

Avšak noviny vám neohlašují palcovými písmeny, že vyhořela Trója nebo že Herodes z důvodů veřejné hygieny kázal vyvraždit pět tisíc nemluvičat. Dočtete se tam o krvavém boji tři zámečnicků ve Štěpánské ulici, ale nepovídá se vám o krvavých bojích Caesara s Galy. Nestačí, aby věc byla krvavá nebo hořící; musí být nová. Nestačí, aby mluvila k imaginaci; musí být především co možná dnešní. Noviny mohou psát, že dnes, 14. prosince 1924, jsou tomu zrovna tři tisíce let, co vyhořela Trója; není-li to zrovna a na chlup dnes, nemá to v novinách co dělat. Svět novin, podobně jako svět divoké zvěře, existuje pouze v současnosti; vědomí novin (Izeli tu mluvit o vědomí) je omezeno na čirou přítomnost, sahající od ranního vydání do večerního nebo obráceně. Čte-li člověk týden staré noviny, je mu, jako by se probíral v Dalimilově kronice; nejsou to už noviny, nýbrž památka. Noetický systém novin je aktuální realism: jest, co je právě nyní; extra praesentiam non est existentia; ergo bibamus.

Představte si, jak byste se otřáslí, kdyby vám noviny přinesly dejme tomu rok starou řeč poslance Petrovického. Mohou ji přinést s poznámkou, že „dnes je tomu právě rok“ nebo že „tato zlatá slova platí i dnes“; ale nějaké „dnes“ tam musí být, nebo by se vám zdálo, že se vám vesmír řítí na hlavu nebo že kategorie času zešílela; bylo by to téměř nepřežitelné. Jeden moralista (byl to myslím pan Gamma) napsal, že by noviny měly

místo aktualit přinášet aeternity a perpetuality, dávaje zřejmě přednost věcem věčným před věcmi časnými. Tedy například místo Čičerinovy řeči měly by otisknout Ciceronovu řeč pro Plancia, jež nesporně není aktuální. Místo konfúzní situace v parlamentě by mohly přinést výňatky z Konfucia, a místo poslední vraždy dejme tomu kapitolu z Chelčického Sítě víry. Přiznávám se, že bych takové noviny (jaké snad vycházejí v nebi) nechtěl redigovat; nevěděl bych, proč mám zrovna dnes tisknout řeč pro Plancia místo třetí řeči proti Verrovi a proč dát z hlediska věčnosti zrovna dnes přednost Konfuciovi před Platónovým Faidónem. Je-li tam expozé ministrovo, není tam proto, že je lepší a důležitější pro mou duši než Kázání na hoře, nýbrž proto, že se na rozdíl od Kázání na hoře stalo včera. Krádež kožichu v kavárně není zajisté senzačnější než Napoleonova abdikace, ale přihodila se včera. Co platno, současnost má pro lidi zvláštní a tajemnou přitažlivost; lidé běží v houfech se podívat na dům, kde krejčí zabil cihličkou svou sedmičlennou rodinu, ale neběží se v houfech podívat do Štěrbol, kde v sedmileté válce padlo já nevím kolik tisíc lidí i s generálem Schwerinem. Fanatický zájem o přítomnost je jedno z tajemství života; je to také jedno z tajemství novin.

Musí to být nové, ale nesmí to být syrové a neznámé. Džungle událostí, jež se otevírá každého rána v novinách, musí být prostoupena ušlapanými a známými pěšinami, jako například: Byl dopraven na ochrannou stanici. – Obyvatelstvo bylo vzrušeno zprávou, jež se rozlétna rychlostí blesku¹. – Důstojný průběh schůze nebyl ničím porušen. – Škoda je značná. – Caveant consules!

Každé takové ustálené rčení má svou estetickou hodnotu. Je to jakýsi oddech v přívalu novosti, je to jako refrén, jež čtenář může zapéti s sebou. Je to hotový rám, do něhož nová událost hladce zapadne, čímž je zároveň uspokojivě vyřízena. Sotva se vynoří, přestává být něčím nebyvalým.

Jel jsem onehdy na plošině tramvaje. Najednou něco se zamotá na kolejích, řidič strašně zasakruje a zběsile zvoní, vůz se rázem zastaví, všichni letíme řidiči na záda; z ničeho nic tlačí se na kolejích chumel lidí, jako by z dlažby vyrostl, dva strážníci tahají jakýsi těžký balík do průjezdu, na smrt bledý řidič si utírá studený pot a shání strážníka; je to divný, syrový chaos, který se pomalu a jakoby horečně rozplétá; celý den mi pak bylo nanic. A hle, druhého rána čtu v novinách: „Včera o jedné hodině byl na Národní třídě povalen jedoucím tramvajovým vozem František Š., účetní z Prahy VII.

¹Tj. 3133 m za vteřinu.

Lehce zraněný byl dopraven na ochrannou stanici, kde se mu dostalo prvního ošetření.“ Tak, to je všecko; a já byl vykoupen z mučivého chaosu, který jsem zažil; najednou jsem viděl, že případ je chválabohu docela jednoduchý. Nezbylo v něm pranic z horečného zmatku. Dostalo se mu prvního ošetření, to jest normalizace. Byl-li před stvořením světa chaos, byl jenom proto, že tehdy ještě nebylo žádných novin, které by celou věc stylizovaly asi takto: „Ani včera nebyl důstojný průběh věčnosti ničím porušen. Kvečeru se rychlostí blesku roznesla zpráva, že byl na Maninách stvořen Kosmos. Naštěstí se tato zpráva do uzávěrky listu nepotvrzuje. Přesto upozorňujeme povolané kruhy na nekalé rejdy, jež by mohly dosavadní chaos vážně ohrozit. Caveant consules!“

Úhrnem tedy je možno říci, že krásná literatura je vyjadřování starých věcí věčně novým způsobem, kdežto noviny jsou vyjadřování věčně nové skutečnosti způsobem ustáleným a neměnným.

Noviny, pokud se nepletou do politiky, mluví o věcech jedinečných a konkrétních. Básník praví, že „každý zabíjí, co miluje“. Noviny naproti tomu tvrdí, že v čp. 891 zabil číšník Václav Zajíček svou milou, 27letou Terezii Veselou. Básník se může rozezpívat nad sněženkami vůbec; ale noviny mohou přinést jen určitou, asertorickou zprávu, že včera ve 3 hod. 15 min. se rozevřela u Podbaby první sněženka a že zpráva o tom se rychlostí blesku roznesla po Praze. Ovšem i v novinách se někdy octne kousek literatury nebo poezie; ale to není proto, že by literatura do novin nějak zvlášť patřila, nýbrž proto, že v novinách je všechno.

Přesto mají noviny něco společného s krásným písemnictvím, například okolnost, že na rozdíl od vědeckého poznání jsou celkem nezávislé na skutečnosti. Stalo se mi, že mě anglický žurnalista z nevím jaké výstřední zvědavosti interviewoval o mém rodišti a jiných odlehlých věcech. Den nato jsem se s dětinským úžasem dočetl v jeho novinách, že jsem se zrodil v divoké horské samotě Obřích hor, v chudobné rodině drsných a zbožných horalů. . . Slabě jsem protestoval jinému muži od novin, že to není pravda. „Víte to jistě?“ řekl ten muž. „Snad máte pravdu; ale takhle je to zajímavější.“ – Od té doby čtu noviny s hlubším pochopením a požitkem; najdu v nich vzrušující věci, třeba expozé zahraňičního ministra, zprávu o zahájení výstavy drátěných sít v Rožmitále nebo senzační odhalení, že v Národním byla dávána nová česká činohra, a myslím si okouzlen: snad to vůbec tak nebylo, ale takhle je to zajímavější. Přitom dlužno uznati, že i když noviny (ze zásadního

důvodu svobody tisku) jsou nezávislé na skutečnosti, užívají svého práva na fikci velmi umírněně; například onen anglický žurnalista mohl stejně dobře napsat, že jsem se zrodil vypadnuv z borové šišky v podobě okřídleného semínka nebo že jsem připlul po labském vodopádu leže v košíku; nicméně omezil se na jistou retuši skutečnosti v míře, jež naprosto neuráží schopnost obyčejného čtenáře věřit psanému slovu. Noviny mohou psát cokoliv s předpokladem, že to je dosti všední a obyčejné, aby tomu čtenář bez námahy věřil. Mohou se odchylovat od skutečnosti, ale musí se to dít tak jemně, aby čtenář nevykřikl, že tohle je nesmysl a že si z něho noviny dělají blázna. Následkem tohoto ohledu k pohodlnosti a skrovné fantazii čtenářů odchylují se noviny od skutečnosti daleko méně, než by se mohlo teoreticky předpokládat; ba často se jí byť jen zběžně a nepřesně – přidržují, neboť snazší je reprodukovat skutečné věci než si vymýšlet věci pravděpodobné.

Často se vytýká novinám anonymita; myslím, že neprávem. Dlužno uvážit, že noviny nejsou většinou psány novináři, nýbrž novinami. Ustálená rčení, která jsem už uváděl, nejsou majetkem jednotlivce, nýbrž celého cechu. Visí-li někde tabulka „Znečišťování tohoto místa se trestá“, není pod touto obecnou myšlenkou podepsán její autor; a protože noviny namnoze vznikají z obecných vět, obecných názorů a obecných rčení, jsou stejně anonymní jako výstražné tabulky nebo úřední formuláře. Kdybyste nutili autora úvodníku, aby se na konci svého článku podepsal, řekl by, že by to v tom případě buď nepsal vůbec, nebo že by se pokusil napsat to lépe. Anonym v novinách není muž s maskou, protože je to muž bez tváře. Jen nepodepsaný člověk může napsat: „Průběh schůze byl důstojný.“ Podepsaný autor by pod ztrátou osobní upřímnosti musel napsat: „Průběh schůze byl neobyčejně otravný; pokud mne se týče, raději bych šel pěšky až do Vysočan; divím se, že někoho tak baví povídat věci, které už každý zná.“ Jak vidíte, tento podepsaný muž by byl velmi špatným novinářem; a je příliš mnoho věcí, o kterých nelze psát než s potlačením vlastní osobnosti.

Jsou v novinách věci, které nečte nikdo, jako je například úvodník; dále věci, které čte jen někdo, jako je Národní hospodář; a věci, které čte každý, jako je Soudní síň. Avšak bylo by omylem vyhodit prostě z novin věci, které nikdo nečte. Lid chce mít v novinách věci, které nečte, jako chce mít ve městě budovy, do kterých nechodí, například muzea. V novinách musí být zkrátka vše, dokonce i básně a statistika lotyšského obchodu; ale není to tam pro těch několik neuvěřitel-

ných jednotlivců, kteří si to snad přečtou, nýbrž pro ty desettisíce průměrných a zaručených čtenářů, kteří to rozhodně přeskochí, uspokojeni prostě tím, že to tam je. Pokud mne se týče, netroufám si s úspěchem koupit ani půl tuctu kapesníků; přesto však hledám každého rána, jaká je v Liverpoolu nálada na bavlnu báze Fully Middling nebo Sakellaridis a má-li Strongsheets v Londýně zase dvě nuly; nevím sice, co je to Strongsheets, ale dává mi to libý pocit světovosti. Nezajímám se příliš o události ve Španělsku, ale jsem potěšen, že kdybych chtěl, mohl bych o nich vědět více než o událostech v Kardašově Řečici. Nejsem nijak zfanatizován pro Mexiko, ale prostřednictvím novin je mi Mexiko méně záhadné a odlehlé nežli soused na druhé straně zdi. Jsou mi známy příčiny revoluce v Mexiku, ale nevím zhruba nic o příčinách hádky u nejbližšího souseda. Tento stav dnešního člověka se nazývá světoobčanstvím a vzniká ze čtení novin.

Zvláštním požitekem čtenářovým je, najde-li v novinách nikoli věci, o kterých neví, nýbrž věci, o kterých ví nebo při kterých dokonce byl. Nikdy nečtu s tak náruživým zájmem o požáru, který jsem neviděl, jako o požáru, při kterém jsem náhodou přikukoval od počátku až do konce; a musím se přiznat, že kdyby o něm noviny nic neměly, cítil bych se jaksí uražen a osobně dotčen; považoval bych za nešetnost, že událost, která mne tak poutala svým pyromanickým kouzlem, nestojí novinám za špetku zájmu. Čtenář novin považuje sebe sama prostě za veřejnost; a čte-li, že „požár přilákal množství diváků“, cítí s uspokojením, že nebyl přehlédnut.

Lhostejně čtu, že byla v Krumlově vyhlášena kontumace psů; prostě nic mi po tom není, neboť jakživ jsem nebyl v Krumlově. Avšak čtu s požitekem a pochopením, byla-li vyhlášena kontumace v Hořici nebo dokonce v Glasgowě, neboť byl jsem na obou místech, následkem čehož mám k celé události jistý osobní a empirický vztah. Nevím, není-li nejsvědnějším kouzlem novin na rozdíl od literatury, že poskytuje tak široké pole osobním vztahům. Příjemně mne vzrušuje, je-li v novinách řeč poslance Lukavského, protože ondyno, počkejte, kde to bylo, nu, to je jedno, jsem viděl na vlastní oči poslance Lukavského. Jsem zaujat náhlou smrtí starého penzisty na Malé Straně, protože bydlím na Malé Straně. Zajímá mne obecní deficit Jindřichova Hradce, protože jsem byl v Jindřichově Hradci. S pochopením pročítám zprávu o insolenci Jana Holzbacha ve Znojmě, protože znám osobně nějakého jiného Holzbacha, a tak dále. Noviny se dovolávají osobních citů čtenáře daleko hojněji než dejme tomu milostné

básně; abych to řekl ve slohu milostných básní, tedy hrají hluboce na strunách duše.

Bylo by nejvýš poučné pojednat o rozdílech mezi novinami různých národů, různých politických stran a tak dále; ale k takové nejméně třísvazkové studii in folio se mi nedostává schopností a papíru. Píší o novinách vůbec, mysle zároveň na Times a na Posla od Čerchova; ale i tento úkol je neobyčejně složitý, takže se ho zříkám, sotvaže jsem jej nakoušl. Muselo by se důkladně pojednat o všem, z čeho noviny sestávají; například úvodník zajisté neproudí z živé lidské zvědavosti, nýbrž z kázavosti a zvláštní schopnosti naslouchat pravidelnému kázání. Naproti tomu soudní síň je jakási náhražka za to, že kdysi celý kmen seděl obřadně kolem ohně, když se vynášely rozsudky; denní zprávy do jisté míry zastupují ranní rozpravu sousedek o tom, co se stalo nového od večerní rozpravy, a tak dále. Každá rubrika novin má původ jiný a zajisté prastarý; a je s podivéním, že žádný sociolog se dosud nepokusil o rozbor tohoto slepence pravěkých motivů poznávacích, rituálních, juridických, společenských a jiných, jež se slily dejme tomu v Národní politiku nebo Reformu.

Myslím skutečně, že noviny jsou staré jako lidstvo. Herodot byl novinář a Šeherezáda není nic jiného než orientální symbol večerního vydání novin. Pravěcí lidé snad zaznamenávali památné události stavěním megalitických staveb; bylo to písmo monumentální, ale pracné. Egypťané tesali své noviny na obeliscích a chrámových stěnách. Představte si, že by se každého rána rozvázelo z Václavského náměstí šedesát tisíc obelisků a že by každý exemplář muselo táhnout šedesát volů. To je asi příčina, proč ve starém Egyptě nedošlo novinářství většího rozmachu.

Rovněž za svého druhu novináře lze považovati různé rapsódy, aoidy, skaldy a bardy. Iliada byla po-

měrně novinkou, když ji přednášel sám Homér, a později byla omíláním starých věcí; v obojím se podobá dnešním novinám. Neboť je jen polovina pravdy, že noviny slouží sdělování novinek; stejnou pravdou je, že slouží sdělování starých známých věcí. Je snad jakousi novinkou, že včera pronesl velkou řeč pan Herriot, ale fakt, že předseda vlády obyčejně mluvívá, není novinkou. Je novinkou, že včera někdo ukradl kožich v kavárně Union, ale fakt, že se kradou kožichy, je starý a vyskytoval se už v dobách jeskynních. Noviny nás denně upomínají, že se dějí ve světě nové věci, ale že se dějí pořád a pravidelně. Noviny nám odhalují věcnou kontinuitu života; nebo, řečeno Gammovými termíny, skoro všechny aktuality jsou vlastně perpetuality.

Kdyby v zítřejších novinách byla děsivá zpráva, že čínská armáda oblehla Curych, bude tam také zprávička, že se v Ovocné třídě srazil ruční vozík s tramvají; tedy chválabohu, svět se nezměnil. Kdyby večerní vydání přineslo depeši, že právě nastal konec světa, přinese také sdělení, že Malá Strana trpí nedostatkem veřejných záchodků a že je třeba neprodlené nápravy. A kdyby noviny ohlásily, že z ložie Národního divadla právě zazněly trouby posledního soudu, neopomenou ohlásiti, že se k věci ještě vrátí podrobným referátem svého hudebního i soudního referenta. Svět novin je stále nový, ale neměnný.

Koneckonců, pro filozofickou mysl číst noviny je činnost stejně kontemplativní jako dívat se na západ slunce nebo na plynoucí řeku. Noviny mají periodicitu a neproměnlivost přírodních úkazů; místo aby byly šestou velmocí, jsou spíše čtvrtou přírodní říší. Studovat její zákony a stanovit její čeledě, rody a druhy nemůže býti úkolem tohoto článku, jenž chtěl být jen chválou novin; proto také nesmí být vyčerpávající, neboť chvála se nemá nikdy vyčerpát do poslední kapky.